

РОЗШИФРОВКА ТАБУЛАТУР

Дисципліна на вибір студента. Бакалаврат. Оркестровий ф-т,
2-й курс, 4-й семестр.

Обов'язкова дисципліна. Магістратура. Оркестровий ф-т, 1-й курс,
2-й семестр, III група (народні інструменти).

Письмові роботи із завданнями семінарів надсилайте на адресу
викладача: olenashevchuk@ukr.net:

- відповіді на питання,
- відскановану (сфотографовану) розшифровку табулатури,
- факсиміле табулатури, якщо її взято з електронної мережі.

Файли прошу називати так: Розш.табул_Прізвище_семінар 1 (2 і т.д.)

В оцінці за семінар враховується вчасне виконання і надсилання
його завдань.

Консультації: 067 336 4310; 050 848 7537

13.03.2020

Семінар 4. Принципи розшифровки італійських лютневих табулатур епохи Ренесансу

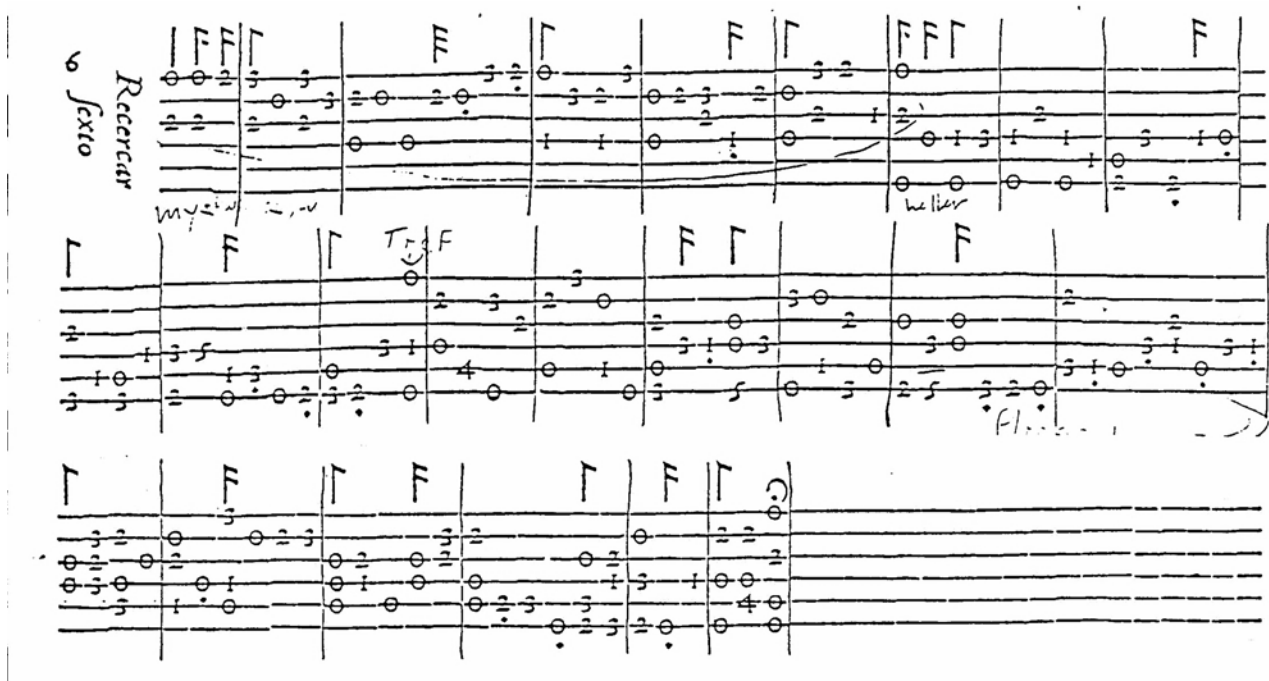
План

Дайте письмові відповіді на 1 та 2 питання.

1. Визначте подібність і відмінність ренесансної італійської табулатури від французької.
2. Запис для 10-го –12-го ладків грифу в італійській системі, його специфіка.
3. Сольфеджування мелодії за цифровим записом (практичне завдання).
4. Розшифрувати одну табулатуру для лютні Соль, *записану в реверсі* (на вибір): анонімні автори, Джованні Марія да Крема; Спіначіно, Борроно, Франческо да Мілано, Галілеї (представити розшифровку разом з факсиміле оригіналу, якщо його взято з електронної мережі).

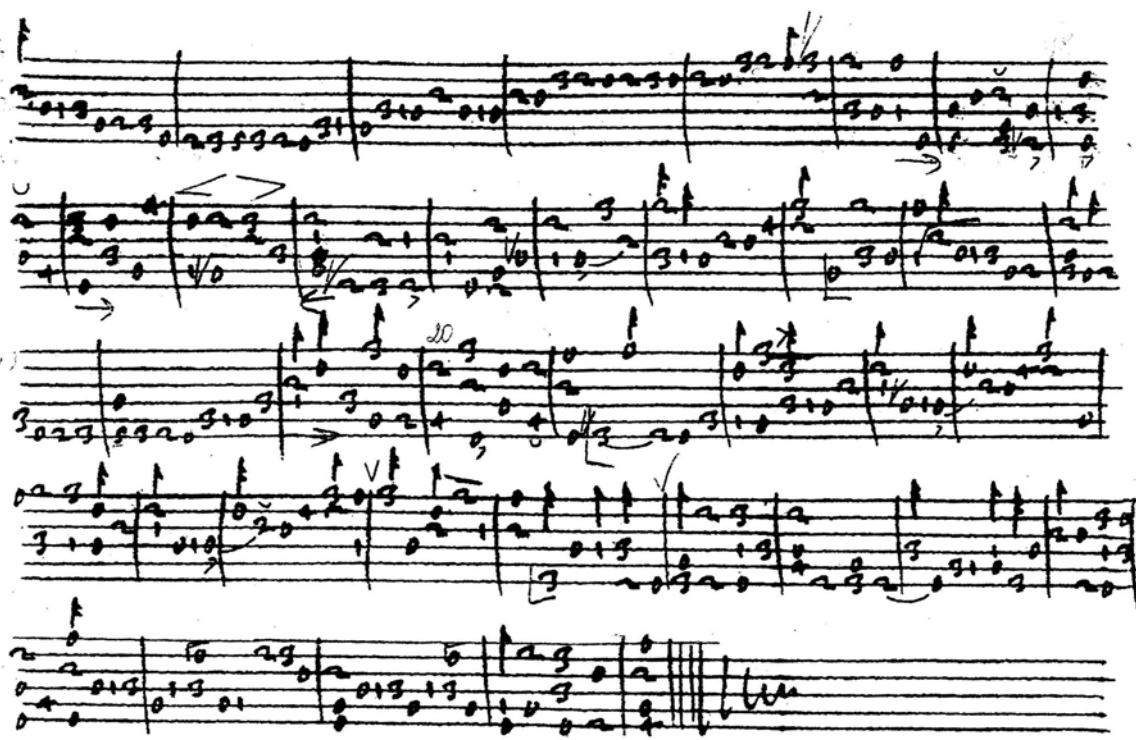
Зразки для виконання розшифровки на вибір:

1. Анонім. Річеркар 6. Запис у реверсі.

2. Анонім. Річеркар 9. Запис у реверсі.

3. Анонім. Річеркар (Рукопис із Сієни). [Запис у реверсі.](#)

Рекомендована література

Таблиця з методики розшифровки табулатур (розробка викладача).

Вахромеев В. А. Табулатура. *Музыкальная энциклопедия (МЭ)*. 1981. Т. 5. С. 367–370.

Dart Th., Morehen J. Tablature. *The Grove...* 1980. V. 19. P. 515.

Інші джерела текстів табулатур:

F. Spinacino. Recercare. У кн.: Apel W. *The Notation of Polyphonic Music. 900–1600*. Cambridge, 1942, p. 67 (факсиміле). Revised 4th edition:
<http://ia601201.us.archive.org/20/items/notationofpolyph1953apel/notationofpolyph1953apel.pdf> [розділ: Табулатури]

http://lute.ru/library/pdf_books.htm:

Trombocino, Bartolomeo (c.1470 – c.1535) . Quattro frottole a Quattro voci.
 Arr. for two lutes by Alain Veylit.

Giovanni Maria da Crema. У зб.: *Intanolatura de Lauto* (1546). Ed. par J. Kortis et R. Civioli. RCLuth Prod., 2002: Recercari 1–15 [p. 3-17], Allons, allons (Willaert) [p. 18-19], Bayses moi (Willaert) [p. 21-22], De vous servir (Sermisy) [p. 23].

Francesco da Milano. Fantasia di Milanese. У зб.: Troisieme liure de pieces de Luth par F. Da Milano et M. Perino (1547) / Editee par R. Civiol [p. 2-3, 3-4] та ін.

Intabolatura de Lautto del divino F. Da Milano et J. M. Da Crema / Edite par R. Civiol. RCLuth Prod., 2002 // http://lute.ru/library/pdf_books.htm

Додаткова література та джерела:

Корній Л. П. До питання про українсько-польські музичні зв'язки (за матеріалами побутової, органної та лютневої музики). Українське музикознавство. К., 1971. Вип. 6.

Bent J., Hiley D., Bent M., Chew G. Notation. *The Grove...* 1980. V. 13. P. 406.

Thibault G. Un manuscrit italien du debut du XVIe siecle. У зб. : *Le luth et sa musique*. Neuilly sur Seine, 1957. P. 66 (рання табулатура Тромбончіно: факсиміле).

20.03.2020

Тема 5. Іспанські табулатури для віуели 1530 – 1580 років

Історичний контекст. Першорядне значення Іспанії в адаптації і поширенні лютні в Західній Європі в епоху Середньовіччя.

Національний іспанський інструмент віуела, його особливості. Видатний композитор Луїс де Мілан, неперехідне значення його найвідомішого збірника (Luis de Milan, «Libro de Musica de vihuela de mano intitulado El Maestro, compuesto por Luis Milan» 1536), жанри інструментальних і вокально-інструментальних творів. Знайомство із джерелами за факсимільним виданням танців і пісень «Ель Маестро».

Два види табулатур для віуели (за значенням ліній: з реверсом і без), їхні особливості. Графіка цифр. Застосування знаків мензуральної нотації для позначення ритму.

Оригінальний принцип запису вокальної партії, відмінний від інших європейських табулатур.

Списки літератури та джерел: див. до семінару 5.

27.03.2020

Семінар 5. Принципи розшифровки іспанських табулатур для віуели

Дати письмові відповіді на 1 та 2 питання.

1. Специфіка віуельних табулатур: запис вокальної партії, наявність і відсутність реверса. Графіка накреслень цифр (за методичною таблицею)

2. Порівняти оригінал та розшифровку пісні Л. де Мілана Durandarte, визначити принципи розшифровки.
3. Сольфеджування мелодії за цифровим записом (практичне завдання).
4. Розшифрувати одну табулатуру для віуели Соль (на вибір): Л. де Мілан (без реверсу), М. де Фуенльян (у реверсі) або ін., представити розшифровку разом з факсиміле оригіналу, якщо його взято з електронної мережі.

Зразки для розшифровки на вибір:

1. Луїс де Мілан. «Toda mi vida», пісня в супроводі лютні (без реверсу). 1535. (розшифрувати два рядки крім останніх двох тактів)

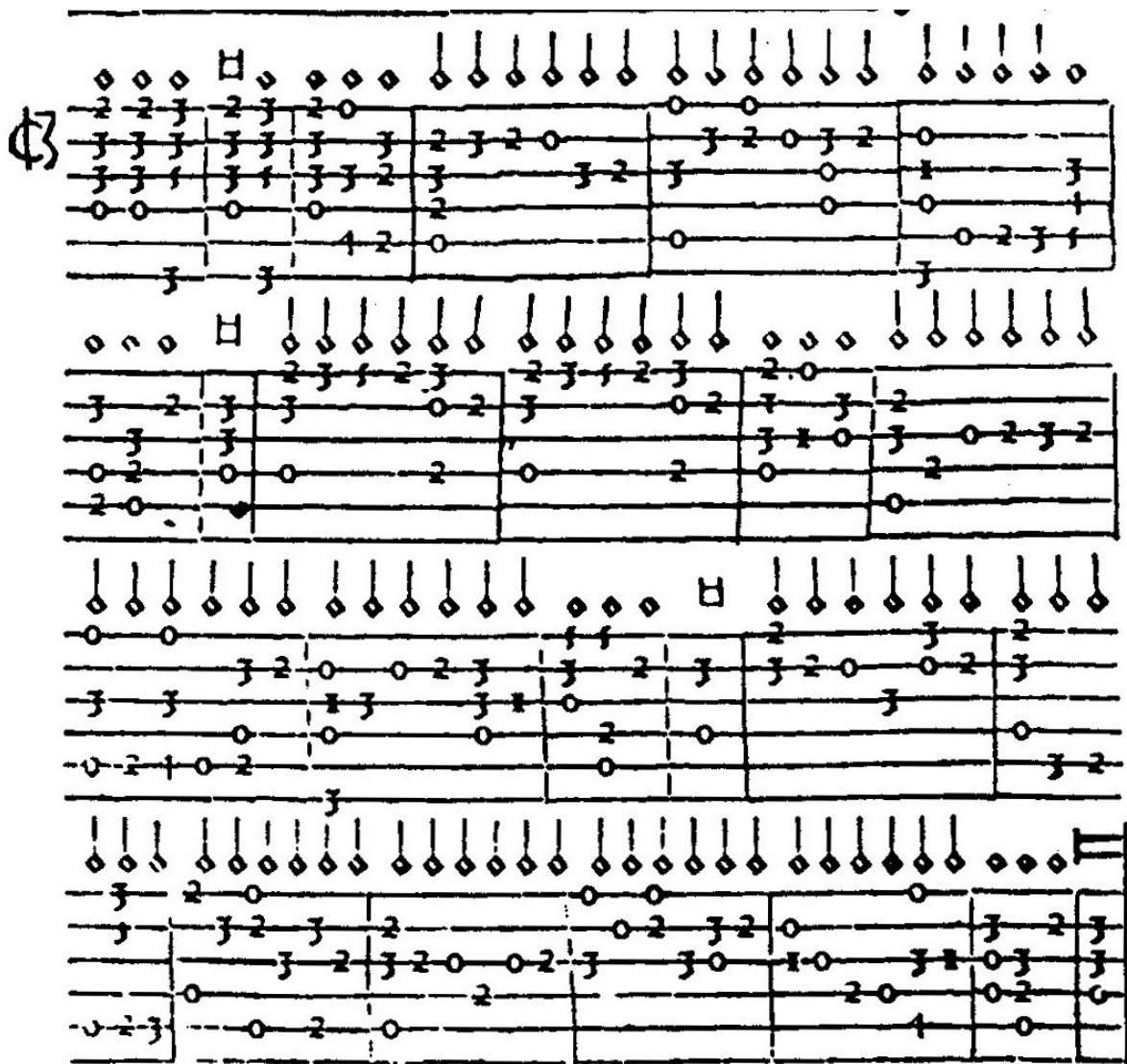
Toda mi vida vos ame
Y por siempre vos amare
Si me amays yo no lo se.

Este villancico q
se sigue es el mismo
q arriba esta: y d la
maera q agora esta
sonado el cator ha
d catar llano y la vi
buela algo apessa.

amor al desamor y al olvido.
recido ya que sabe el disfauor

To da
y por

2. Луїс де Мілан. Павана. Із кн.: Apel W. *The Notation of Polyphonic Music. 900–1600*. Cambridge, 1942, p. 63 (факсиміле). Без реверсу.

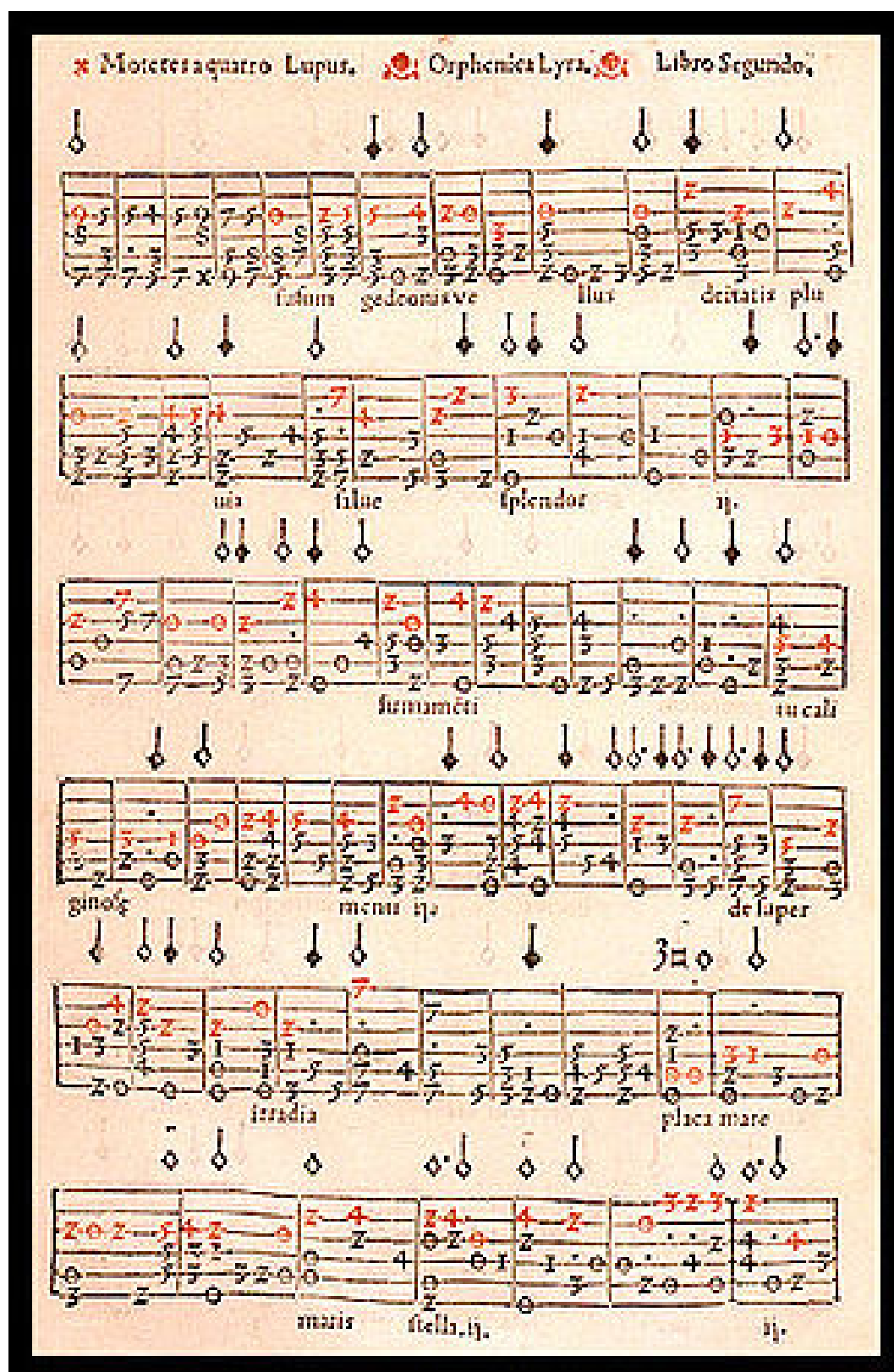

Este que agora se sigue es el octavo quaderno de musica para cantar y
 tañer que en la tabla del presente libro os dixere q̃ ballariades. En el qual
 ballareys villancicos y sonadas en castellano y en portugues: y en yta-
 liano. las cifras coloradas es la voz que se ha de cantar pomeys prime-
 ro el villanco: assi como esta en la vibuela: y sabido biẽ de tañer: segundey las cifras
 coloradas mirando q̃ cuerdas dela vibuela tocan y aquella cantarays.

Luis de Milan,

*Libro de musica de vibuela de mano, intitulado El Maestro. Valencia, 1535
 fol. G VI**

3. Мігель де Фуеньян. Сторінка із збірника «Orphenica Lyra» (1554 г.).
 Червоним кольором віддруковано вокальну партію. У реверсі.
 (із сайту <https://ru.wikipedia.org/wiki/табулатури>).

Рекомендована література

Методична таблиця з розшифровки літерних і цифрових табулатур для лютні (розроблена викладачем).

Вольман Б. Виуэла. *Музыкальная энциклопедия (МЭ)*. 1973. Т. 1. Стб. 807–808.

Luis de Milan. Durandarte. У зб: *Ренессансные песни. Составители Бедуш Е., Кюрегян Т. М.*, 2007. С. 421, факсиміле; с. 372-374.

Додаткова література та джерела:

Apel W. *The Notation of Polyphonic Music. 900–1600*. Cambridge, 1942, p. 62–64.

Bent J., Hiley D., Bent M., Chew G. Notation. *The Grove...* 1980. V. 13. P. 406.

Dart Th., Morehen J. Tablature. *The Grove...* 1980. V. 19. P. 510.

Luis de Milan. Pavana 1. Пізні твори. У зб: *Libro de Musica de vihuela de mano intitulado El Maestro*, compuesto por Luis Milan, in der original Notation und einer übertragung herausgegeben von Leo Schrade. Leipzig, 1927 (репринт).

Luis de Narvaes. Guardame Las Vacas. У зб.: *The Renaissance Guitar*. Selected and transcribed by F. Noad. New York; Sydney, 1974, p. 79: факсиміле.

Poulton D. Vihuela. *The Grove...* 1980. V. 19. P. 757–761.

03.04.2020

Тема 6. Табулатури XVI – XVII століть для щипкових і смичкових інструментів

Різновиди щипкових і смичкових струнних інструментів. Застосування для них принципів французьких та італійських лютневих табулатур. Запис цифровою табулатурою музики для гітари, скрипки, цитри, ін.

Німецька літерна табулатура для басової віолі з паралельним викладом мензуральною нотацією у трактаті М. Агріколи ‘*Musica instrumentalis deusch*’, Wittenberg, 1529.

Упровадження Дж. Монтесардо новаторської системи музичного скоропису для гітари («*Nuova inventione d'intavolatura*», Florence, 1606). Зміст застосованих ним позначень (горизонтальні лінії, великі й малі літери). Розвиток принципів Монтесардо Фоскаріні і Корбеттом.

Французька табулатура XVII – XVIII ст. для віольної ліри (lyra viol або viola bastarda). Паралельний виклад мензуральною нотацією у трактаті Мейса (Mace T. ‘*Music’s Monument*’, London, 1676).

Скрипка. Використання цифрової табулатури. Нумерація цифрами щаблів звукоряду (гами).

Гітара. Французькі табулатури польських танців XVIII ст. для п’ятиструнної гітари (стрій **A-e-fis-h-e1**). Поширення в цьому столітті шестиструнної гітари (стрій **E-A-d-g-h-e1**). Зміна системи нотації музики для гітари після 1750 р.

Принципи лютневої табулатури у записах для гітари та укулеля (укулеля) у XX ст. Схема положення пальців на грифі. Відсутність єдиної системи позначень у численних виданнях для гітари та її різновидів.

Принципи табулатур у рукописах і виданнях гітарної музики ХІХ– ХХІ ст. Текстовий різновид. «Сітки» в запису акордів.

Список літератури див. до семінару 6.

10.04.20

Семінар 6. Твори ХVІІ – ХІХ ст. для струнних інструментів у запису літерними і цифровими табулатурами.

План

Дайте письмову відповідь на питання

1. Проаналізуйте дві різні нотації фрагменту одного твору: лютневий оригінал і гітарний переклад. Які причини того, що сучасний переклад лютневої музики для шестиструнної гітари «транспонований» у запису на Б6 вгору?

Зробіть власну нотацію лютневої табулатури (наведених двох тактів) із правильним голосоведенням.

(<http://www.lute.ru/manuals/tabreader.htm>):

ФРАНЦУЗЬКА ТАБУЛАТУРА ДЛЯ РЕНЕСАНСНОЇ ЛЮТНІ:

СУЧАСНИЙ НОТНИЙ ПЕРЕКЛАД ДЛЯ 6-СТРУННОЇ ГІТАРИ:

2. Розкрийте роль табулатури у навчанні музикантів-початківців.

Які є різновиди табулатур для шестиструнної гітари (стрій Е-А-d-g-h-e¹)?

У чому полягає принципова різниця між цифровими та буквенними гітарними табулатурами?

Якими надрядковими буквами позначають тривалості звуків над гітарною навчальною табулатурою?

Рекомендована література

Про лютневі (французькі, італійські, іспанські) та гітарні табулатури:

<https://studopedia.info/1-20891.html>; gitarshkola.ru,

<http://www.lute.ru/manuals/tabreader.htm>

Методична таблиця № 1 з розшифровки лютневих табулатур (розроблена викладачем).

Вольман Б. Гитара. *Музыкальная энциклопедия (МЭ)*. 1973. Т. 1. Стб. 988-990 (стрій).

Раабен Л. Н. Виолы. *МЭ*. 1973. Т. 1. Стб. 798-799 (стрій, бібліографія).

Додаткова література та джерела:

Bent J., Hiley D., Bent M., Chew G. Notation *The Grove...* 1980. V. 13. P. 334–415.

Dart Th., Morehen J. Tablature. *The Grove...* 1980. V. 19. P. 507–515.

G. Hudson. Allmaine (english viol tabl. 17 c.). У статті: Bent J., Hiley D., Bent M., Chew G. Notation. *The Grove...* 1980. V. 13. P. 410.

Th. Ford. M. Southcotes paven (Lyra Viol Duets). У зб.: Thomas Ford. *Lyra Viol Duets*. Edited by Oleg Timofeyev. A-R Editions, Inc. Madison. (Recent Researches in the Music of the Baroque Era, 90).

«Ach Du Lieber Augustine». For 2 fiddles. Див.: www.jaybuckey.com

Sonata a trios en Si b Majeur de B. J. Hagen. Pour Luth, Violon et Basse / Editee par R. Civiol. – RCLuth Prod., 2004 // http://lute.ru/library/pdf_books.htm та ін.

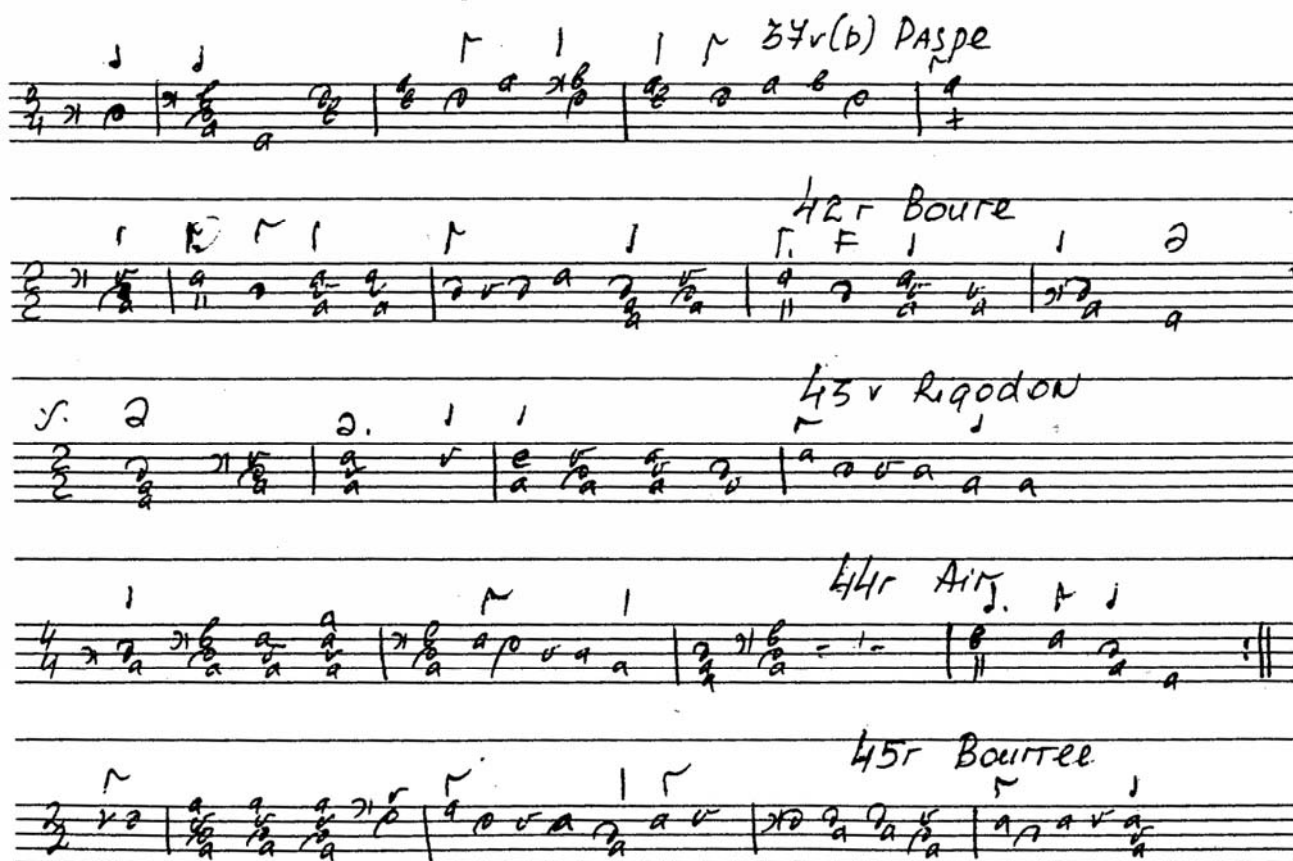
Надішліть письмову роботу із завданнями 6-го семінару на адресу викладача: olenashevchuk@ukr.net.

10.04.2020

Модульна контрольна робота № 1.

Завдання

1. Розшифруйте літерну табулатуру 18 століття *для 5-струнної гітари* за точною копією рукопису. Стрій: **A-e-fis-h-e1**. Музичний зміст: інципіти (початкові фрагменти) танців. Графіка букв – див. Методичну таблицю 1. Додаткові значки (||, ʌ, †) позначають орнаментальні прикраси і не розшифровуються.

2. Проаналізуйте фактуру пісні-романсу 19 століття та цифрову табулатуру гітарного супроводу (в нотній розшифровці далі).

Стрій 7-струнної гітари: D-G-H-d-g-h-d1. Відкрита струна тут – заштрихована «нота»:

Песня.

Перелож. В. Успенского.

Муз. А. Даргомыжского.
(1813-1869)

Оживленно.

Голос.

1. Го-ло-валь мо-я ты го-ло-ву-шка.
2. Вы-дал ба-тю-шка за не-ми-ло-го.
3. Он ле-жит, ле-жит во по-сте-лю-шке.

Гитара.

Розшифруйте продовження і завершення пісенної строфи за принципами цифрової табулатури (Методична таблиця 1).

17.04.2020

Модуль 2. НІМЕЦЬКІ ТА ІСПАНСЬКІ ТАБУЛАТУРИ
ДЛЯ ЛЮТНІ, ДУХОВИХ ТА ОРГАНУ

Тема 7. Німецькі табулатури для лютні 1511 – 1620 років.

Німецькі табулатури – найбільш архаїчні за типом з-поміж усіх європейських. Легенди щодо створення німецької лютневої табулатури наприкінці XV ст. для 5-тиструнної (5-тихорної) лютні та щодо її автора органіста Конрада Паумана.

Принципи німецької табулатури. Найбільша кількість графічних елементів порівняно з іншими типами табулатур, відсутність зображення грифа та ліній. Значення малих і великих літер, цифр, двох додаткових знаків (ет, кон). Правила запису відкритих струн, звуків високого регістру.

Особливості графіки готичних літер і цифр.

П'ять варіантів позначення в XVI ст. звуків нижньої струни великими літерами (Вірдунг, Нойзідлер, Уденкуніг, Вайссель та інші - за Апелем; див. таблицю).

Німецький ренесансний репертуар. Історична роль першого друкованого трактату про музичні інструменти, теорію і табулатурний запис музики (S. Virdung, «Musica getutsch» 1511 р.).

Видатні німецькі композитори XVI ст. – автори творів для лютні (Вірдунг, Нойзідлер, Охсенкун, Уденкуніг, Вайссель, ін.). Репертуар та індивідуальні особливості їхніх табулатур. Танці, переклади хоралів.

Польські танці в німецьких лютневих табулатурах XVI–XVII ст. А. Длугорай (1550–1619) і його друкована табулатура (Ляйпціг, 1619), танець «Гайдучський».

Методична таблиця 1:

Лады: Струны ↓	0	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
①	5	e	k	p	v	9	<u>e</u>	<u>k</u>	<u>p</u>	<u>v</u>
②	4	d	i	o	t	7	<u>d</u>	<u>i</u>	<u>o</u>	<u>t</u>
③	3	c	h	n	s	z	<u>c</u>	<u>h</u>	<u>n</u>	<u>s</u>
④	2	b	g	m	r	y	<u>b</u>	<u>g</u>	<u>m</u>	<u>r</u>
⑤	1	a	f	l	q	x	<u>a</u>	<u>f</u>	<u>l</u>	<u>q</u>
Вайссель ⑥ (1)	A	B	C	D	E	F	G	H	I	
Нойзідлер (2)	f	A	B	C	D	E	F	G	H	
(3)	f	A	F	L	Q	X	AA	FF		
(4)	f	<u>a</u>	<u>f</u>	<u>l</u>	<u>q</u>	<u>x</u>	<u>aa</u>	<u>ff</u>	<u>ll</u>	
(5)	<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	

Методична таблиця 1. Звукова і графічна структура німецької лютневої табулатури для ренесансної лютні **G**
(джерело: <http://www.lute.ru/manuals/tabreader.htm>).

Жовтим кольором показана вся абетка малими літерами на ладках 1-5, з 6 ладка – її повторення.

Сірим кольором – струни 2-5 (без нижньої): **c-g-h-e1-g1**.

Блакитним кольором виділено позначення звуків *нижньої струни G*, прийняті в табулатурах Нойзідлера та Вайсселя.

Методична таблиця 2 (далі): Німецька табулатура і гриф ренесансної лютні

Див. *тільки* знаки, виділені жовтим кольором:

- 1) цифри 1-2-3-4-5 на позначення 2-6-ї *відкритих* струн **c-g-h-e1-g1**,
- 2) латинська абетка підряд повністю – на перехресті кожної струни і ладка – для всіх звуків на струнах 2-6 (на ладках 1-5). Знайдіть всі букви абетки, в кінці після z – два додаткових знаки et і кон;

Далі для вищих звуків - повторення абетки з надбуквенними рисками (**ā**... від ладка 6).

- 3) Великі букви абетки - збоку ліворуч - для позначення нижньої струни G (тут за табулатурами М. Вайсселя).

Знайдіть ті самі значки в Таблиці 1. Порівняйте таблиці.

Методична таблиця 2:

THE FRETBOARD OF THE LUTE WITH SIGNS APPLIED BY WAISSSEL.
 GRIFFBRETT DER LAUTE MIT DEN VON WAISSSEL VERWENDETEN ZEICHEN
 A LANT FOGÓLAPJA A WAISSSEL ÁLTAL HASZNÁLT TABULATURA-JELEKKEI

5 1 4 3 2 1
~~g~~ c f a d' g'
 A 1 2 3 (4) 5

5

cisB	cis	fis	a	dis	gis
A	c	d	e	f	g
AisD	dis	gis	c	f	dis
H	e	a	cis	fis	h
C	f	a	d	g	c
cisG	h	e	dis	gis	cis

12

2

3

3

4

5

Семінар 7. Німецька табулатура як архаїчна система фіксації лютневої музики

I. Дайте письмові відповіді на питання:

Чому німецька лютнева табулатура є найбільш архаїчною з-поміж усіх європейських? Які функції цифр? Які функції малих літер, включно з додатковими «ет» і «кон», доданими після закінчення абетки на 5-му ладку? Як записані звуки вищого регістру (від 6-го ладка)?

Які **варіанти** запису звуків для нижньої струни шестихордової лютні (Нойзідлер, Вайссель – за методичними таблицями)?

Для відповідей порівняйте таблиці 1 і 2. Таблиця 1:

Лады: Струны ↓	0	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
①	5	e	k	p	v	9	<u>e</u>	<u>k</u>	<u>p</u>	<u>v</u>
②	4	d	i	o	t	7	<u>d</u>	<u>i</u>	<u>o</u>	<u>t</u>
③	3	c	h	n	s	z	<u>c</u>	<u>h</u>	<u>n</u>	<u>s</u>
④	2	b	g	m	r	y	<u>b</u>	<u>g</u>	<u>m</u>	<u>r</u>
⑤	1	a	f	l	q	x	<u>a</u>	<u>f</u>	<u>l</u>	<u>q</u>
Вайссель ⑥(1)	A	B	C	D	E	F	G	H	I	
Нойзідлер *(2)	†	A	B	C	D	E	F	G	H	
(3)	†	A	F	L	Q	X	AA	FF		
(4)	†	<u>a</u>	<u>i</u>	<u>T</u>	<u>q</u>	<u>x</u>	<u>aa</u>	<u>ff</u>	<u>ll</u>	
(5)	<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>	<u>8</u>	<u>9</u>	

2. Розшифруйте німецьку табулатуру для ренесансної лютні Соль.

Зразки для розшифровки на вибір:

1. *М. Вайссель*. Табулатура для лютні. 1573 р. Гальярда Кіпрська.

(Розшифрувати не менше половини твору – до знаку репризи в центрі):

GAGLIARDA CYPRIANA

o o f | o 2 d 4 | 4 d 4 d 4 d o | f g A | f k p k f |

c c d | c | c n | 4 b | 4 c |

2 2 c | D | 2 g | A | c |

D |

o 2 d 4 | n c n | c 3 | 4 2 n c | f f f | f o d | f k p k f o |

c | 2 2 | c D | l l | c l | c l |

D |

f f o d | f o | f k p f | k f k p g | p p k | p 2 D |

d | d | n | n | c | 2 | c 2 | D |

c | l | l | r | g 2 2 | c |

l |

f k p k f | o o | f o d | 4 n c | f k p k f | o d 4 n c |

c | c | d 3 | c | c | c | c | c | c | c |

2 | D | l | f | 2 | D | 2 | D |

D |

n c | 3 c g 3 | 4 2 D | d d d | d d | n c n 4 o |

2 2 | D | m m m | m m m | m m | m B | n m B |

D | B | B | B | B | B |

f n c | n 4 d n 4 d | o f | k o f k | p p k | p 2 D |

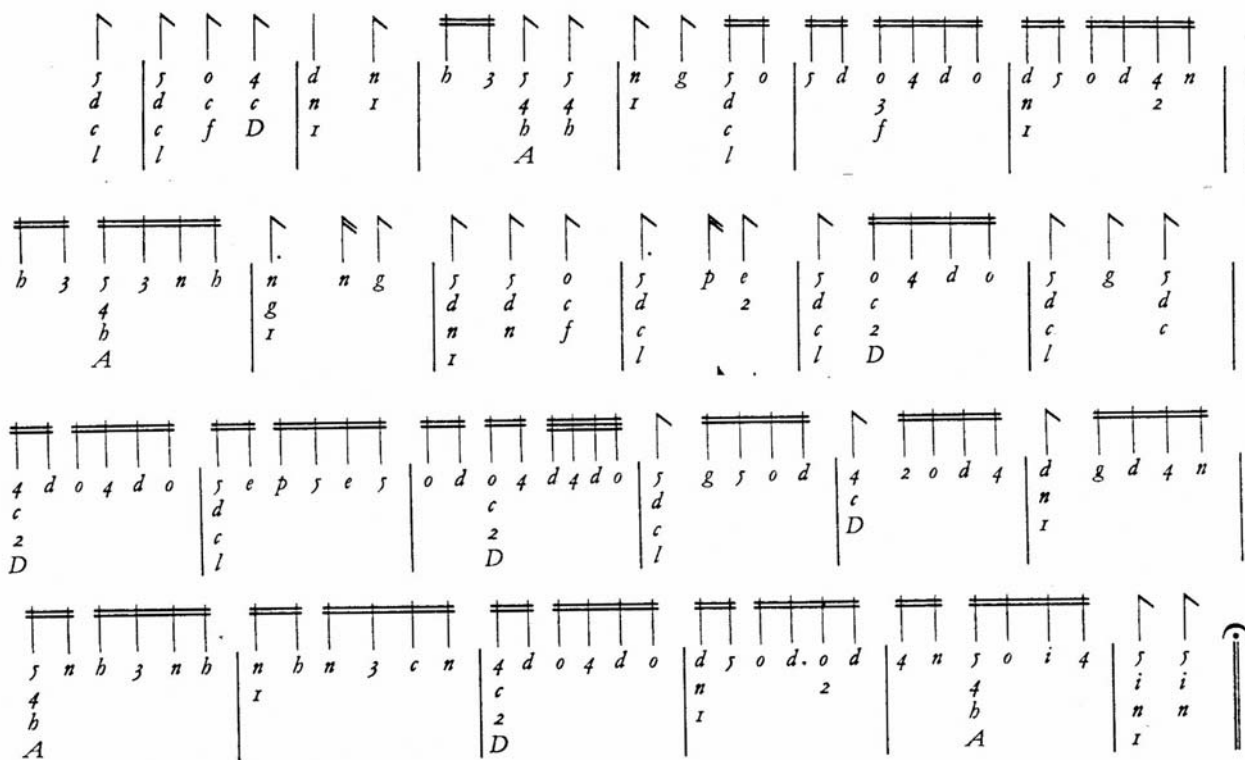
c | m | c | c | c | c | c | c | c | c |

2 | B | f | g 2 2 | c |

D |

IL CIEL TURCHINO

Gagliarda

Надішліть письмову роботу з відсканованою розшифровкою на адресу викладача: olenashevchuk@ukr.net.

Основна література та джерела

Таблиця з методики розшифровки німецьких лютневих табулатур (за виданнями Вірдунга, Нойзідлера, Вайсселя).

Таблиця з електронних ресурсів: <http://www.lute.ru/manuals/tabreader.htm>
Німецька табулатура для лютні: <http://www.lute.ru/manuals/tabreader.htm>,
<https://studopedia.info/1-20891.html>

Себастьян Вирдунг. *Трактат о музыке (1511 г.)*. Перевод и комментарии М. Толстобровой. СПб., 2004.

Matthäus Weissel. *Tabulatura* (1573): In 2 V. / Ed. by Benko Daniel. Budapest, 1980 (див. нотні зразки).

Додаткова література та джерела

- Apel W. *The Notation of Polyphonic Music. 900–1600*. Cambridge, 1942.
- Bent J., Hiley D., Bent M., Chew G. Notation. *The Grove* 1980. V. 13. P. 406.
- Dart Th., Morehen J. Tablature. *The Grove...* 1980. Vol. 19. P. 507–515.
- Der Polnische Tanz. Newsidler. Das ander Buch. 1544. *Tańce polskie z tabulatur lutniowych*. Wyd. Z. Stęszewska. Kraców, 1962, 1966. (факсиміле 2)
- Ochsenkun S. 'Jetzt bringt St. Martin' by Senfl. *The Grove...* 1980. Vol. 17. P. 739 (факсиміле)